

8. SINIF

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

15 TATİL KAMP ÇALIŞMASI

sosyalbilgiler.biz

HEDEF LGS: TARİHİ YAZMAK İÇİN YOLA ÇIKIYORUZ!

1. Avrupa'nın Yükselişi ve Osmanlı'ya Etkileri:

- **Fransız İhtilali (1789):** Dünyaya "hürriyet, eşitlik, adalet" ve en önemlisi "**Milliyetçilik**" akımını yaydı.
 - *Osmanlı'ya Etkisi (SİYASİ):* Çok uluslu bir yapıya sahip olan Osmanlı'da azınlıklar (Sırplar, Yunanlar vb.) isyan etti. Devlet parçalanma sürecine girdi.
- **Sanayi İnkılabı:** İngiltere'de başladı. İnsan gücünden makine gücüne geçildi. **Hammadde ve Pazar** arayışı "Sömürgeciliği" doğurdu.
 - *Osmanlı'ya Etkisi (EKONOMİK):* Osmanlı sanayileşemedi. Avrupalıların ucuz malları ülkeye dolunca Osmanlı, Avrupa'nın "Açık Pazarı" hâline geldi. Yerli esnaf (lonca) battı.
- **Düyûn-ı Umûmiye (1881):** Osmanlı borçlarını ödeyemeyince alacaklı devletler "Genel Borçlar İdaresi"ni kurdu. Böylece Osmanlı **ekonomik bağımsızlığını** kaybetti.

2. Devleti Dağılmaktan Kurtarma Çabaları (Hukuki Adımlar):

- **Tanzimat Fermanı (1839):** Hukukun üstünlüğü kabul edildi. Müslüman-Gayrimüslim eşitliği gözetildi.
- **Islahat Fermanı (1856):** Azınlık isyanlarını önlemek için gayrimüslimlere *fazladan* haklar verildi.
- I. ve II. Meşrutiyet: Halk ilk kez yönetime katıldı (Mebusan Meclisi), ilk anayasa (Kanun-i Esasi) ilan edildi.

3. Fikir Akımları (Kurtuluş Reçeteleri):

- **Osmanlıcılık:** Din, dil, ırk ayrımı yapmadan herkesi eşit "Osmanlı vatandaşı" saymak. (Balkan isyanlarıyla geçerliliğini yitirdi).
- **İslamcılık (Ümmetçilik):** Tüm Müslümanları Halife etrafında toplamak. (Arapların İngilizlerle iş birliği yapmasıyla iflas etti).
- **Batıcılık:** Kurtuluşu Batı'nın bilim ve tekniğini almakta gören düşünce. (İnkılaplara zemin hazırladı).
- **Türkçülük:** Türkleri milli bir duygu ile birleştirmek. (Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında etkili oldu).

BÖLÜM 2: PEKİŞTİRME ETKİNLİĞİ

A. Aşağıdaki gelişmeleri ilgili olduğu alanla (Siyasi / Ekonomik) eşleştiriniz.

1. (.....) Fransız İhtilali sonucu milliyetçilik akımının yayılması.
2. (.....) Kapitülasyonların yaygınlaşması ve yerli tezgahların kapanması.
3. (.....) Düyûn-ı Umûmiye İdaresi'nin kurulması.
4. (.....) Azınlıkların bağımsız devlet kurmak için isyan etmesi.

B. Aşağıdaki anahtar kelimelerin hangi "Fikir Akımı"na ait olduğunu yazınız.

(Türkçülük - Batıcılık - Osmanlıcılık - İslamcılık)

1. "Herkes eşittir, ayrım yoktur, hepimiz Osmanlıyız."
2. "Halifelik makamı birleştiricidir, Müslümanlar kardeşler."
3. "Avrupa'nın tekniğini ve yaşam tarzını örnek almalıyız."
4. "Milli kültür, milli bilinç ve Turancılık esastır."

1. Sanayi İnkılabı ile birlikte Avrupa'da seri üretim başlamış, Osmanlı Devleti ise bu teknolojik gelişime ayak uyduramamıştır. Kapitülasyonların da etkisiyle Avrupa'nın ucuz ürünleri Osmanlı pazarlarını doldurmuştur. Bu durum Osmanlı'da küçük el tezgâhlarının kapanmasına neden olmuştur.

Buna göre Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı Devleti üzerindeki temel olumsuz etkisi hangisidir?

- A) Yönetim biçiminin değişmesi
- B) Ekonomik bağımsızlığın zedelenmesi ve üretimin çökmesi
- C) Askeri başarısızlıkların artması
- D) Toprak bütünlüğünün korunması

2. Fransız İhtilali'nin yaydığı milliyetçilik akımı, Osmanlı gibi çok uluslu imparatorlukları parçalamaya yönelik bir tehdit oluşturmıştır. Osmanlı aydınları bu tehdidi önlemek için "Osmanlılık" fikrini ortaya atarak, dili, dini ve ırkı ne olursa olsun herkesi eşit kabul etmişlerdir.

Osmanlılık fikrinin başarısız olduğunu gösteren en somut kanıt aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesi
- B) Kanun-i Esasi'nin kabul edilmesi
- C) Azınlıkların isyan ederek Osmanlı'dan ayrılmaya devam etmesi
- D) Avrupa'dan borç para alınması

3. "Benim savunduğum fikre göre devletin kurtuluşu ancak halifenin etrafında kenetlenmekle mümkündür. Din birliği bizi ayakta tutacak tek güçtür." diyen bir Osmanlı aydını, I. Dünya Savaşı'nda Arapların İngilizlerle iş birliği yapması üzerine hangi duyguya kapılmış olabilir?

- A) Haklı çıkmanın gururuna
- B) Fikirlerinin geçerliliğini yitirdiğinin hayal kırıklığına
- C) Batıcılık fikrinin gerekliliğine
- D) Milliyetçilik akımının önemsizliğine

4. Osmanlı Devleti 19. yüzyılda; Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı ve Meşrutiyet gibi adımlar atmıştır.

Bu adımların ortak amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rejimi değiştirerek Cumhuriyete geçmek
- B) Avrupa'nın kültürünü taklit etmek
- C) Azınlık isyanlarını önleyerek devletin dağılmasını engellemek
- D) Ekonomiyi Düyyûn-ı Umûmiye'ye teslim etmek

1. Selanik'in Özellikleri ve Mustafa Kemal'e Etkisi:

- **Sosyal Yapı:** Türk, Rum, Bulgar, Sırp, Yahudi gibi farklı milletler bir arada yaşıyordu. Bu çok uluslu yapı, M. Kemal'in farklı kültürleri tanımasını, inançlara saygılı olmasını ve zengin bir bakış açısı kazanmasını sağladı.
- **Ekonomik Yapı:** İşlek bir limanı vardı ve demir yolu ile İstanbul, Belgrad ve Manastır'a bağlıydı. Bu durum şehri ticari açıdan canlı kılmıştır.
- **Kültürel Yapı:** Avrupa'daki gazete ve dergiler şehre kolayca geliyordu. Bu sayede M. Kemal, Batı'daki fikir akımlarını (Hürriyet, Milliyetçilik vb.) yakından takip edebildi.

2. Öğrenim Hayatı (Sırasıyla):

1. **Mahalle Mektebi:** Annesinin isteğiyle başladı, geleneksel eğitim veriyordu.
2. **Şemsi Efendi Mektebi:** Babasının isteğiyle geçti, modern yöntemlerle eğitim veriyordu. (Bu sırada babası vefat etti, eğitimine ara verdi).
3. **Selanik Mülkiye Rüştiyesi:** Sivil ortaokuldur. M. Kemal sivil eğitimi sevmediği için buradan ayrıldı.
4. **Selanik Askerî Rüştiyesi:** Annesinden gizlice sınavlara girip kazandı. Matematik öğretmeni ona "Kemal" adını burada verdi.
5. **Manastır Askerî İdadisi (Lise):** Ömer Naci sayesinde edebiyata/hitabete, Tarih öğretmeni Mehmet Tefik Bey sayesinde Türk tarihine ilgi duydu. Fransız yazarları (Voltaire, Rousseau) okuyarak eşitlik/adalet fikirlerini benimsedi.
6. **İstanbul Harp Okulu:** Başkente geldi. Siyasi sorunlarla ilgilendi, el yazısı gazete çıkardı. **Teğmen** rütbesiyle mezun oldu (1902).
7. **İstanbul Harp Akademisi:** **Kurmay Yüzbaşı** olarak mezun oldu (1905) ve ilk görev yeri olan **Şam 5. Ordu'**ya atandı.

BÖLÜM 2: PEKİŞTİRME ETKİNLİĞİ

A. Aşağıdaki olayları kronolojik sıraya göre (1'den 7'ye) sıralayınız.

(.....) Matematik öğretmeninden "Kemal" ismini alması. (.....) Şam 5. Ordu Komutanlığına atanması. (.....) Annesinin isteğiyle Mahalle Mektebine başlaması. (.....) Manastır Askerî İdadisinde Türk tarihine ilgi duyması. (.....) Harp Akademisinden Kurmay Yüzbaşı olarak mezun olması. (.....) Babasının vefatı üzerine dayısının çiftliğine gitmesi. (.....) Harp Okulundan Teğmen rütbesiyle mezun olması.

B. Aşağıdaki boşlukları uygun kelimelerle doldurunuz. (Hitabet - Kararlılık - Milliyetçilik - Çağdaş)

1. Mustafa Kemal'in annesinden gizlice sınavlara girip askerî okulu kazanması onun özelliğini gösterir.
2. Şemsi Efendi Mektebi, Mahalle Mektebi'ne göre daha yöntemlerle eğitim yapıyordu.
3. Manastır'da okuduğu Namık Kemal ve Mehmet Emin Yurdakul gibi şairler onda duygusunu geliştirmiştir.
4. Arkadaşı Ömer Naci sayesinde güzel konuşma sanatı olane ilgi duymuştur.

1. Mustafa Kemal'in doğduğu Selanik; Türk, Rum, Bulgar, Sırp ve Yahudi gibi farklı milletlerin bir arada yaşadığı işlek bir liman şehriydi. Avrupa'dan gelen gazete ve dergiler burada rahatlıkla okunabiliyordu.

Bu bilgilere göre Selanik şehrinin Mustafa Kemal'e *en kapsamlı* katkısı aşağıdakilerden hangisidir? A) Ticaretle uğraşarak zengin olmasını sağlamıştır.

B) Askerlik mesleğinden soğumasına neden olmuştur.

C) Farklı kültürleri tanınmasına ve zengin bir fikir dünyasına sahip olmasına ortam hazırlamıştır.

D) Sadece Batı kültürünü benimseyip kendi kültüründen uzaklaşmasına yol açmıştır.

2. Annesi Zübeyde Hanım, Mustafa'nın asker olmasını istemiyor; "Askerlik zor zanaat" diyerek karşı çıkıyordu. Ancak Mustafa, üniformalı subaylara özeniyor ve asker olmak istiyordu. Annesinden gizlice Askerî Rüştiye sınavlarına girdi ve kazandı.

Bu olay Mustafa Kemal'in hangi kişilik özelliğini *ön plana* çıkarmaktadır?

A) İdealistliği ve Kararlılığı

B) Birleştirici gücü

C) İnkılapçılığı

D) İleri görüşlülüğü

3. Manastır Askerî İdadisi'nde okurken Fransız düşünürlerin (Rousseau, Montesquieu) "eşitlik, adalet, demokrasi" fikirlerinden; Türk şairlerin (Namık Kemal, M. Emin Yurdakul) "vatan ve millet sevgisi" düşüncelerinden etkilenmiştir.

Buna göre Manastır şehri Mustafa Kemal'in hayatında nasıl bir etkiye sahiptir?

A) Askeri yeteneklerini sahada uygulama fırsatı bulmuştur.

B) Fikir hayatının şekillenmesinde ve Batı-Doğu sentezi yapmasında etkili olmuştur.

C) İlk görev yeri olarak diplomatik tecrübe kazanmıştır.

D) Ekonomik faaliyetlere katılarak ticaret yapmıştır.

BÖLÜM 1: HAP BİLGİLER (Unutma!)

1. Mustafa Kemal'i Etkileyen Öğretmenleri:

- **Yüzbaşı Mustafa Bey (Matematik):** Selanik Askerî Rüştiyesinde ona yeteneğinden dolayı "**Kemal**" adını verdi.
- **Yüzbaşı Nakiyüddin Bey (Fransızca):** Ona geleceğe dair ilk fikirleri aşıladı.
- **Kolağası Mehmet Tevfik Bey (Tarih):** Manastır Askerî İdadisindeki öğretmenidir. Mustafa Kemal'e "**Tarih Bilinci**" ve "**Millî Benlik**" (Milli Şuur) kazandırdı.
- **Mehmet Asım Efendi:** Edebiyata ilgisini fark etti ancak askerlik mesleğinden uzaklaşmaması için onu uyardı.

2. Mustafa Kemal'i Etkileyen Yerli Düşünürler (Millî Yönü):

- **Namık Kemal:** "Vatan Şairi"dir. Mustafa Kemal'e "**Vatan ve Hürriyet**" sevgisini aşıladı.
- **Mehmet Emin Yurdakul:** "Millî Şair"dir. "*Ben bir Türk'üm; dinim, cinsim uludur*" dizeleriyle Mustafa Kemal'deki "**Milliyetçilik**" duygusunu güçlendirdi.
- **Tevfik Fikret:** Mustafa Kemal'i "**İnkılapçılık**", "Batıcılık" ve "Hak-Adalet" konularında etkiledi.
- **Ziya Gökalp:** "Türkçülük" akımının babasıdır. M. Kemal'in milliyetçilik anlayışını sistemleştirmesinde etkili oldu.

3. Mustafa Kemal'i Etkileyen Yabancı Düşünürler (Batı Yönü):

- **J.J. Rousseau, Voltaire, Montesquieu:** Fransız İhtilali'nin fikir babalarıdır. Mustafa Kemal bu yazarları okuyarak "**Demokrasi, Cumhuriyet, Hukuk Devleti, Eşitlik ve Ulusal Egemenlik**" kavramlarını benimsemiştir.

4. Fikir Hayatını Etkileyen Olay:

- **1897 Türk-Yunan Savaşı (Dömeke Meydan Savaşı):** Mustafa Kemal Manastır'da lise öğrencisiyken bu savaşa katılmak için okuldan kaçmak istemiştir. Bu durum onun "**Vatanseverlik**" özelliğini gösterir.

BÖLÜM 2: PEKİŞTİRME ETKİNLİĞİ

A. Aşağıdaki düşünürleri, Mustafa Kemal'e kattığı kavramlarla eşleştiriniz.

1. Namık Kemal (.....)
2. Tevfik Fikret (.....)
3. Mehmet Tevfik Bey (.....)
4. Montesquieu (.....)

a. Tarih Bilinci ve Tarih Sevgisi

b. Vatan ve Hürriyet Sevgisi

c. Cumhuriyet ve Demokrasi Fikri

d. İnkılapçılık ve Batıcılık

1. Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisi'nde okurken Fransız yazarların eserlerini okumuş ve "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" fikrinin temellerini burada atmıştır. Aynı dönemde Türk tarihini ve kültürünü öğrenerek millî değerlere de sahip çıkmıştır.

Buna göre Mustafa Kemal'in fikir hayatı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sadece Batı kültürünün etkisinde kalmıştır.
- B) Millî değerleri Batı değerlerinden üstün tutmuştur.
- C) Hem Batı'nın demokratik fikirlerinden hem de millî kültürden beslenmiştir.
- D) Tarih öğretmeninden etkilenerek askerlikten vazgeçmek istemiştir.

2. Mustafa Kemal: "Bedenimin babası Ali Rıza Efendi, hislerimin babası Namık Kemal, fikirlerimin babası ise Ziya Gökalp'tir." demiştir.

Mustafa Kemal'in bu sözüne göre Namık Kemal'den hangi alanda etkilendiği söylenebilir?

- A) Akılcılık ve Bilimsellik
- B) Vatan ve Hürriyet duygusu
- C) Askerî strateji
- D) Ekonomi ve Maliye

3. 1897 Türk-Yunan Savaşı çıktığında Mustafa Kemal henüz 16 yaşında bir lise öğrencisidir. "Gençlik hayatımın en heyecanlı günleriydi. Yaşımın küçüklüğüne bakmayarak gönüllüler arasına katılıp savaşa gitmeyi çok istedim." demiştir.

Bu durum Mustafa Kemal'in hangi kişilik özelliğini yansıtır?

- A) Vatanseverlik
- B) İleri görüşlülük
- C) Teşkilatçılık
- D) İnkılapçılık

BÖLÜM 1: HAP BİLGİLER (Unutma!)

1. İlk Görev Yeri: Şam 5. Ordu (1905)

- Kurmay Yüzbaşı olarak atandı.
- Burada ülke sorunlarına çözüm bulmak için arkadaşlarıyla ****"Vatan ve Hürriyet Cemiyeti"****ni kurdu.
- *Yorum:* Bu durum onun **Vatanseverlik, Liderlik ve Teşkilatçılık** özelliklerini gösterir.

2. Tarih Sahnesine Çıkışı: 31 Mart Olayı (1909)

- Meşrutiyet rejimine karşı çıkan gericilerin İstanbul'da çıkardığı bir isyandır.
- İsyanı bastırmak için Selanik'ten gelen, Mustafa Kemal'in Kurmay Başkanlığını yaptığı **Hareket Ordusu** görev aldı.
- *Yorum:* Mustafa Kemal'in bu isyanı bastırması, onun **yenilikleri koruduğunu** ve **demokrasi yanlısı** olduğunu gösterir.

3. İlk Askerî Başarısı: Trablusgarp Savaşı (1911)

- Sömürge arayan İtalya, Osmanlı'nın Kuzey Afrika'daki son toprağına saldırdı.
- Osmanlı karadan ve denizden ordu gönderemeyince, Mustafa Kemal ve arkadaşları (Enver Paşa vb.) gizlice bölgeye gitti. Mustafa Kemal **"Gazeteci Şerif Bey"** takma adını kullandı.
- Yerel halkı İtalyanlara karşı örgütleyerek **Derne ve Tobruk**'ta başarılar kazandı.
- *Yorum:* Dağınık halkı birleştirip savaştırması onun üstün **"Teşkilatçılık" (Örgütleyicilik)** özelliğini kanıtlar. Savaşı kazansak da Balkan Savaşları çıkınca İtalya ile **Uşi Antlaşması** imzalandı ve Trablusgarp kaybedildi.

4. Diploması Tecrübesi: Sofya Ataşemiliterliği (1913)

- Balkan Savaşlarından sonra Sofya'ya (Bulgaristan) askeri elçi olarak atandı.
- Burada Avrupa devletlerinin temsilcileriyle görüştü, dış politikayı ve meclis çalışmalarını yakından takip etti.
- *Not:* Katıldığı bir baloda Yeniçeri kıyafeti giyerek Türk kültürünü tanıtmıştır.

BÖLÜM 2: PEKİŞTİRME ETKİNLİĞİ

Aşağıdaki bilgilerin Doğru (D) veya Yanlış (Y) olduğunu belirtiniz.

1. () Mustafa Kemal'in ilk görev yeri Selanik'tir.
2. () Trablusgarp Savaşı, Mustafa Kemal'in ilk askerî başarısıdır.
3. () 31 Mart Olayı, rejimi (yönetim biçimini) değiştirmeye yönelik bir isyandır.
4. () Mustafa Kemal, Sofya'da "Gazeteci Şerif" takma adıyla görev yapmıştır.

1. İtalya, sömürge elde etmek amacıyla Trablusgarp'a saldırdığında Osmanlı Devleti bölgeye ordu gönderememiştir. Bunun üzerine Mustafa Kemal ve birkaç gönüllü subay, kimlik değiştirerek gizlice bölgeye gitmiş ve oradaki yerel halkı İtalyanlara karşı örgütleyerek büyük bir direniş başlatmıştır.

Bu durum Mustafa Kemal'in aşağıdaki kişilik özelliklerinden hangisine doğrudan kanıt olarak gösterilebilir?

- A) İleri Görüşlülük
- B) Teşkilatçılık
- C) Barışçılık
- D) Çok Yönlülük

2. 31 Mart Olayı, Meşrutiyet yönetimine ve yeniliklere karşı olanlar tarafından çıkarılmış bir isyandır. Mustafa Kemal, bu isyanı bastırmak için Selanik'ten yola çıkan Hareket Ordusu'nda Kurmay Başkan olarak görev almış ve isyanın bastırılmasında aktif rol oynamıştır.

Buna göre Mustafa Kemal ile ilgili;

- I. Mevcut rejimi ve yenilikleri korumuştur.
- II. İstanbul'daki yönetime karşı isyan etmiştir.
- III. Demokrasi anlayışına sahip çıkmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

3. Mustafa Kemal, Şam'daki görevi sırasında devletin kötü gidişatını durdurmak amacıyla gizlice "Vatan ve Hürriyet Cemiyeti"ni kurmuştur.

Bir subayın askerlik görevinin yanı sıra cemiyet kurarak siyasi meselelerle ilgilenmesi onun hangi yönünü ortaya koyar?

- A) Vatansever ve Lider ruhlu olduğunu
- B) Askerlik mesleğini sevmediğini
- C) Ekonomik kazanç sağlamak istediğini
- D) Yabancı devletlerle işbirliği yaptığını

I. DÜNYA SAVAŞI (NEDENLER VE BLOKLAR)

BÖLÜM 1: HAP BİLGİLER (Unutma!)

1. Savaşın Nedenleri:

- **Genel Nedenler:** Fransız İhtilali'nin yaydığı *Milliyetçilik* akımı (İmparatorlukları parçaladı) ve **Sanayi İnkılabı**'nın getirdiği *Sömürgecilik* (Hammadde ve Pazar yarışı)¹¹¹¹.
- **Özel Nedenler:** Almanya ve Fransa arasındaki **Alsas-Loren** sorunu (kömür havzası), Rusya'nın sıcak denizlere inme ve **Panslavizm** (Slavları birleştirme) politikası, İngiltere ve Almanya arasındaki ekonomik rekabet.
- **Savaşın Kivılcımı:** Avusturya-Macaristan Velihtı'nın Saraybosna'da bir Sırp milliyetçisi tarafından öldürülmesiyle savaş başladı.

2. Bloklar (Gruplar):

- **İtilaf (Anlaşma) Devletleri:** İngiltere, Fransa, Rusya. (Savaş sırasında İtalya taraf değiştirerek buraya geçti, ABD ve Yunanistan sonradan katıldı) .
- **İttifak (Bağlaşma) Devletleri:** Almanya, Avusturya-Macaristan, İtalya (savaş başlayınca ayrıldı). Osmanlı Devleti ve Bulgaristan sonradan katıldı.

3. Osmanlı Devleti ve Savaş:

- **Almanya Neden Osmanlı'yı İstedi?**
 1. **Jeopolitik Konum:** İngiltere'nin sömürge yollarını kesmek ve Rusya'ya yardımı engellemek.
 2. **Yeni Cepheler:** Savaşı geniş alana yayarak kendi yükünü hafifletmek.
 3. **Halifelik Gücü:** Müslümanları İngilizlere karşı ayaklandırmak (Cihad).
- **Osmanlı Neden Girdi?** Siyasi yalnızlıktan kurtulmak, kaybedilen toprakları geri almak ve İttihatçıların (Enver Paşa) Almanya'nın kazanacağına olan inancı.
- **Giriş Olayı:** İngilizlerden kaçan **Goben ve Breslau** (Yavuz ve Midilli) adlı Alman gemilerinin Osmanlı'ya sığınıp, Türk bayrağı çekerek Rus limanlarını bombalaması.

BÖLÜM 2: PEKİŞTİRME ETKİNLİĞİ

A. Aşağıdaki gelişmeleri ilgili olduğu kavramla eşleştiriniz.

(Sömürgecilik - Milliyetçilik - Panslavizm - Jeopolitik Konum)

1. Sanayi İnkılabı sonrası devletlerin hammadde ve pazar arayışına girmesi
.....
2. Rusya'nın Balkanlardaki Slav ırkından olanları kendi hâkimiyeti altında toplamak istemesi
.....
3. Almanya'nın, Osmanlı'nın Süveyş Kanalı ve Boğazlar üzerindeki kontrolünden yararlanmak istemesi.
.....
4. Fransız İhtilali sonrası çok uluslu imparatorlukların içinde azınlık isyanlarının çıkması.
.....

1. Sanayi İnkılabı ile birlikte Avrupa devletleri fabrikaları için hammadde, ürettikleri ürünler için de pazar aramaya başladılar. Bu durum devletler arasında güçlü bir rekabete ve bloklaşmalara yol açtı.

Metne göre I. Dünya Savaşı'nın çıkmasında etkili olan temel faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Milliyetçilik akımı
- B) Ekonomik çıkarlar ve Sömürgecilik
- C) Dini inanç farklılıkları
- D) Demokratikleşme çabaları

2. Almanya, Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesini teşvik ederken; Osmanlı'nın halifelik gücünden yararlanarak İngiliz sömürgelerindeki Müslümanları ayaklandırmayı planlamıştır.

Bu durum Almanya'nın Osmanlı Devleti'nin hangi özelliğinden faydalanmak istediğini gösterir?

- A) Askeri gücünden
- B) Jeopolitik konumundan
- C) Dini nüfuzundan (gücünden)
- D) Ekonomik kaynaklarından

3. I. Dünya Savaşı öncesinde devletler çıkarlarına göre bloklara ayrılmıştır. İtalya başlangıçta İttifak grubunda yer almasına rağmen, kendisine Batı Anadolu toprakları vaat edilince İtilaf grubuna geçmiştir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) Savaşta en güçlü devletin İtalya olduğunun
- B) Devletlerin çıkarlarına göre hareket ettiğinin
- C) Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünün korunduğunun
- D) Savaşın kısa sürede sona erdiğinin

1. Osmanlı Devleti Neden Savaşa Girdi?

- Siyasi yalnızlıktan kurtulmak, kaybedilen toprakları geri almak ve İttihatçıların Almanya'nın kazanacağına olan inancı.
- **Almanya Osmanlı'yı Neden İstedi?**
 - **Jeopolitik Konum:** Süveyş Kanalı ve Boğazları kullanarak İngiltere'nin sömürge yollarını kesmek ve Rusya'ya yardımı engellemek.
 - **Yeni Cepheler:** Savaş yükünü hafifletmek.
 - **Dini Güç:** Halifelik gücüyle İngiliz sömürgelerindeki Müslümanları ayaklandırmak (Cihad).

2. Cepheler (Savaşılan Yerler):

- **Taarruz (Saldırı) Cepheleri:**
 - **Kafkas Cephesi:** Amaç Turancılık (Orta Asya Türkleri ile birleşmek) ve Bakü petrolleridir. Enver Paşa komutasındaki **Sarıkamış Harekâtı** başarısız oldu. Ermeni olayları üzerine **"Tehcir (Sevk ve İskân) Kanunu"** çıkarıldı. M. Kemal daha sonra buraya atanarak Muş ve Bitlis'i geri aldı.
 - **Kanal Cephesi:** Amaç Mısır'ı geri almak ve İngiltere'nin sömürge yollarını kesmektir. Başarısız olunmuştur.
- **Savunma Cepheleri:**
 - **Çanakkale Cephesi:** İtilaf Devletleri'nin amacı İstanbul'u alıp Osmanlı'yı savaş dışı bırakmak ve Rusya'ya yardım götürmektir. Osmanlı'nın kazandığı **tek** cephe. Savaş uzadı, Rusya'da ihtilal çıktı.
 - **Suriye-Filistin Cephesi:** M. Kemal'in I. Dünya Savaşı'ndaki **son** görev yeridir (Yıldırım Orduları Grup Komutanı). Halep kuzeyinde İngilizleri durdurmuştur.
 - **Hicaz-Yemen Cephesi:** Fahrettin Paşa, Medine'yi kutsal toprakları savunmuştur.
- **Yardım Cepheleri:** Galiçya, Romanya, Makedonya (Sınır dışı).

3. Savaşın Sonuçları (Genel):

- İmparatorluklar (Osmanlı, Avusturya-Macaristan, Rusya) yıkıldı, yerine ulus devletler (Polonya, Çekoslovakya vb.) kuruldu.
- Dünya barışını korumak için **Milletler Cemiyeti** (Cemiyet-i Akvam) kuruldu.
- Sömürgeciliğin yerini "Manda ve Himaye" aldı.

BÖLÜM 2: PEKİŞTİRME ETKİNLİĞİ

A. Aşağıdaki özellikleri ilgili olduğu cephe ile eşleştiriniz. (Çanakkale - Kafkas - Kanal - Suriye)

1) Mısır'ı geri almak ve İngiltere'nin Hindistan sömürge yolunu kesmek için açılan taarruz cephesidir.

2) Mustafa Kemal'in Muş ve Bitlis'i Ruslardan geri aldığı cephe.

3) İtilaf Devletleri'nin Rusya'ya yardım götürmek için açtığı ancak başarısız olduğu savunma cephesidir.

4) Mustafa Kemal'in savaşın sonlarına doğru İngiliz ilerleyişini durdurduğu cephe.

1. Almanya, Osmanlı Devleti'nin kendi yanında savaşa girmesini isteyerek; İngiltere'nin sömürgeleriyle bağlantısını kesmeyi ve Boğazlar üzerinden Rusya'ya yardım gitmesini engellemeyi amaçlamıştır.

Bu durum Almanya'nın, Osmanlı Devleti'nin hangi özelliğinden yararlanmak istediğini gösterir?

- A) Askeri gücünden
- B) Jeopolitik konumundan
- C) Ekonomik kaynaklarından
- D) Halifelik nüfuzundan

2. Kafkas Cephesi'nde Ruslarla iş birliği yapan Ermenilerin Türk köylerine saldırması üzerine Osmanlı Hükümeti "Sevk ve İskân (Tehcir) Kanunu"nu çıkarmış ve Ermenileri savaş bölgesi dışındaki Suriye ve Lübnan'a göç ettirmiştir.

Buna göre Tehcir Kanunu'nun çıkarılma temel gerekçesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ermenilerin ekonomik faaliyetlerini engellemek
- B) Bölgedeki Türk nüfusunu artırmak
- C) Ülke güvenliğini sağlamak ve cephe gerisini korumak
- D) Rusya ile barış antlaşması imzalamak

3. I. Dünya Savaşı sonunda;

- Çok uluslu imparatorluklar yıkılmış, yeni ulus devletler kurulmuştur.
- Dünya barışını korumak amacıyla Milletler Cemiyeti kurulmuştur.

Bu sonuçlara bakılarak;

- I. Avrupa'nın siyasi haritası değişmiştir.
- II. Savaşlar tamamen sona ermiştir.
- III. Uluslararası iş birliğine önem verilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

1. Mondros Ateşkes Antlaşması (30 Ekim 1918):

- **İmzalayanlar:** Osmanlı adına Rauf (Orbay) Bey, İtilaf Devletleri adına Amiral Calthorpe.
- **Neden İmzalandı?** Bulgaristan savaştan çekilince Almanya ile kara bağlantısı koptu. Osmanlı, Wilson İlkeleri'ne ("Yenenler, yenilenlerden toprak almayacak") güvendi.
- **En Tehlikeli Maddeler:**
 - **7. Madde:** "İtilaf Devletleri güvenliklerini tehdit eden bir durum olursa, herhangi bir stratejik noktayı işgal edebilecek." **Yorum:** Anadolu'nun işgaline **hukuki zemin** hazırlanmıştır. Antlaşmanın en tehlikeli maddesidir.
 - **24. Madde:** "Doğu Anadolu'daki altı ilde (Vilayet-i Sitte) karışıklık çıkarsa buralar işgal edilecek." **Yorum:** Doğu'da bir **Ermeni Devleti** kurmak amaçlanmıştır.
- **Diğer Maddeler:** Ordunun terhis edilmesi, telsiz ve telgraf hatlarına el konulması **direnışı engellemek** içindir.

2. İşgaller ve Tepkiler:

- **İlk İşgal:** İngiltere **Musul'u** işgal etti (Ateşkesten hemen sonra).
- **İzmir'in İşgali (15 Mayıs 1919):** Yunanlılar, sahte belgelerle "Rum nüfusu fazla" diyerek İzmir'i işgal etti. Gazeteci **Hasan Tahsin** ilk kurşunu atarak millî direnişin sembolü oldu.
- **Amiral Bristol Raporu:** İzmir'deki katliamlardan Yunanların sorumlu olduğunu ve Türklerin çoğunlukta olduğunu belirten **ilk uluslararası belgedir**. Millî Mücadele'nin haklılığını dünyaya duyurmuştur.

3. Kuvayimilliye (Millî Kuvvetler):

- İşgallere karşı halkın oluşturduğu **bölgesel** silahlı direniş birlikleridir.
- **Özellikleri:** Düzensizdirler, ihtiyaçlarını halktan karşılarlar, düşmanı yurttan atacak güçleri yoktur ancak **düşmanı yavaşlatmışlardır**. Düzenli ordu kurulana kadar zaman kazandırmışlardır.

BÖLÜM 2: PEKİŞTİRME ETKİNLİĞİ

A. Aşağıdaki maddeleri, amaçları ile eşleştiriniz.

1. Orduların terhis edilmesi (dağıtılması). (.....)
2. Toros tünelleri ve demir yollarının İtilaf Devletleri kontrolüne geçmesi. (.....)
3. Vilayet-i Sitte'de (6 ilde) karışıklık çıkarsa işgal edilmesi. (.....)
4. Stratejik noktaların işgal edilmesi (7. Madde). (.....)

a. Ermeni Devleti kurmaya zemin hazırlamak.

b. Osmanlı'yı savunmasız bırakmak.

c. Anadolu'nun tamamını işgal etmek için bahane oluşturmak.

d. Türk halkının ulaşımını ve örgütlenmesini engellemek.

1. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. maddesine göre; "İtilaf Devletleri, güvenliklerini tehdit eden bir durum olduğunda herhangi bir stratejik noktayı işgal edebileceklerdir."

İtilaf Devletleri bu maddeyi antlaşmaya koyarak aşağıdakilerden hangisini temel amaç edinmişlerdir?

- A) Osmanlı'nın ekonomik kalkınmasına yardım etmek
- B) Anadolu'da yapacakları işgallere hukuki gerekçe (zemin) oluşturmak
- C) Osmanlı ordusunu modernize etmek
- D) Demokratikleşme hareketlerini hızlandırmak

2. Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra İstanbul Hükûmeti'nin işgaller karşısında sessiz ve teslimiyetçi kalması üzerine Türk halkı kendi bölgesini korumak için "Kuvayımillîye" birliklerini kurmuştur.

Buna göre Kuvayımillîye'nin ortaya çıkmasındaki ana etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Düzenli ordunun terhis edilmesi ve vatanın savunmasız kalması
- B) İtilaf Devletleri'nin ekonomik yardım teklif etmesi
- C) İstanbul Hükûmeti'nin halkı silahlandırması
- D) Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkması

3. İzmir'in işgali sonrasında bölgeye gelen ABD'li Amiral Bristol, hazırladığı raporda; "Bölgede Rumların değil, Türklerin çoğunlukta olduğunu ve katliamların Yunanlılar tarafından yapıldığını" belirtmiştir.

Bu raporun Millî Mücadele açısından önemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kurtuluş Savaşı'nı sona erdirmiştir.
- B) Millî Mücadele'nin haklılığını kanıtlayan ilk uluslararası belgedir.
- C) Yunanlıların İzmir'den hemen çekilmesini sağlamıştır.
- D) Kuvayımillîye'nin kurulmasına neden olmuştur.

BÖLÜM 1: HAP BİLGİLER (Unutma!)

1. Zararlı Cemiyetler (İşgalcilerle İş Birliği Yapanlar):

İkiye ayrılırlar:

- **A) Azınlıkların Kurduğu Cemiyetler:** Amaçları Anadolu'yu parçalayarak kendi bağımsız devletlerini kurmaktır.
 - **Mavri Mira & Etnik-i Eteryä (Rum):** Ege ve Trakya'yı Yunanistan'a bağlamak (Megali İdea).
 - **Pontus Rum (Rum):** Karadeniz'de bir Pontus Rum Devleti kurmak.
 - **Hınçak ve Taşnak (Ermeni):** Doğu Anadolu ve Çukurova'da bağımsız bir Ermeni Devleti kurmak.
 - **Alyans İsrailit & Makabi (Yahudi):** Filistin'de bir İsrail Devleti kurmak ve Yahudi çıkarlarını korumak.
- **B) Milli Varlığa Düşman Cemiyetler (Türklerin Kurduğu):** Kurtuluşu mücadelede değil, başka bir devletin himayesine girmekte (Manda ve Himaye) görenlerdir.
 - **Wilson İlkeleri Cemiyeti:** Kurtuluşun **ABD Mandasına** girmekle mümkün olacağını savunmuştur.
 - **İngiliz Muhipleri Cemiyeti:** İngiliz himayesini savunmuştur.
 - **Kürt Teali Cemiyeti:** Doğu'da ayrı bir devlet kurmayı amaçlamıştır (Azınlık değil, Türkler tarafından kurulmuş zararlı bir cemiyettir).

2. Yararlı (Millî) Cemiyetler:

- Türk halkının işgallere karşı kurduğu **bölgesel** direniş örgütleridir.
- **Örnekler:** **Trakya-Paşaeli** (Rum işgaline karşı), **Vilayat-ı Şarkıye** (Doğu'da Ermenilere karşı), **Kilikyalılar** (Adana ve çevresinde Ermeni/Fransızlara karşı).
- **Milli Kongre Cemiyeti:** Diğerlerinden farklı olarak silahlı direnişi değil, **basın-yayın** yoluyla haklılığımızı dünyaya duyurmayı amaçlamıştır.
- **Önemli Not:** Yararlı cemiyetler başlangıçta **bölgesel** kurtuluşu hedeflemiş, Sivas Kongresi'nde "**Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti**" adı altında birleştirilmişlerdir.

BÖLÜM 2: PEKİŞTİRME ETKİNLİĞİ

A. Aşağıdaki cemiyetleri "Yararlı" veya "Zararlı" olarak sınıflandırınız.

1. Mavri Mira Cemiyeti (.....)
2. Kilikyalılar Cemiyeti (.....)
3. Wilson İlkeleri Cemiyeti (.....)
4. Milli Kongre Cemiyeti (.....)

B. Aşağıdaki hedefleri ilgili olduğu cemiyetle eşleştiriniz.

(Hınçak/Taşnak - Alyans İsrailit - Mavri Mira - Wilson İlkeleri)

1. Doğu Anadolu'da bağımsız bir Ermeni Devleti kurmak. (.....)
2. Ege ve Trakya topraklarını Yunanistan'a katmak. (.....)
3. Osmanlı'nın kurtuluşunu Amerikan mandasına girmekte görmek. (.....)
4. Filistin topraklarında bir Yahudi Devleti kurmak. (.....)

1. Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra kurulan "Milli Varlığa Düşman Cemiyetler" genellikle kurtuluşu büyük bir devletin koruması altına girmekte görmüşlerdir. Örneğin Wilson İlkeleri Cemiyeti ABD mandasını, İngiliz Muhipleri Cemiyeti ise İngiliz himayesini savunmuştur.

Bu durum, söz konusu cemiyetlerin aşağıdaki ilkelerden hangisine ters düştüğünü gösterir?

- A) Saltanatın devamına
- B) Tam bağımsızlığa
- C) Bölgesel kurtuluşa
- D) Barışçıl çözüme

2. Azınlıklar tarafından kurulan Mavri Mira, Etnik-i Eteryay ve Pontus Rum gibi cemiyetlerin ortak amacı, Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. maddesine zemin hazırlayarak İtilaf Devletleri'nin işgallerini kolaylaştırmak ve Anadolu'dan pay alarak kendi devletlerini kurmaktır.

Buna göre azınlık cemiyetleri ile ilgili;

- I. Osmanlı'nın toprak bütünlüğünü hedef almışlardır.
- II. İşgalci devletlerle iş birliği yapmışlardır.
- III. Türk halkının bağımsızlık mücadelesine destek vermişlerdir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

3. Milli Cemiyetler (Yararlı Cemiyetler) başlangıçta sadece kendi bölgelerini korumak amacıyla kurulmuşlardır. Örneğin Kilikyalılar Cemiyeti Adana ve çevresini, Trakya-Paşaeli Cemiyeti ise Trakya'yı savunmuştur.

Yararlı cemiyetlerin bu "bölgesel" özelliği aşağıdakilerden hangisi ile sona ermiş ve "ulusal" bir nitelik kazanmışlardır?

- A) İzmir'in işgal edilmesiyle
- B) Sivas Kongresi'nde tüm cemiyetlerin birleştirilmesiyle
- C) Kuvayimilliyeye birliklerinin kurulmasıyla
- D) TBMM'nin açılmasıyla

BÖLÜM 1: HAP BİLGİLER (Unutma!)

1. Samsun'a Çıkış (19 Mayıs 1919): Mustafa Kemal, 9. Ordu Müfettişi olarak Samsun'a çıktı. Resmi görevi bölgedeki Türk-Rum çatışmalarını önlemektir ama asıl amacı Millî Mücadele'yi başlatmaktır.

2. Havza Genelgesi (28 Mayıs 1919): İşgallere karşı halkın tepki göstermesi (miting ve protesto) istendi. Amaç, **"Millî Bilinci Uyandırmak"**tır. İzmir'in işgaline karşı ilk kitlesel tepkiler başladı.

3. Amasya Genelgesi (22 Haziran 1919): Millî Mücadele'nin Amacı, Gerekçesi ve Yöntemi ilk kez burada belirtildi.

- *"Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir."* (**Gerekçe**)
- *"Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır."* (**Amaç ve Yöntem**)
\$rightarrow\$ İlk kez **"Millî Egemenlik"**ten bahsedildi (Üstü kapalı cumhuriyet iması).
- Sivas'ta ulusal bir kongre toplanması kararlaştırıldı.

4. Erzurum Kongresi (23 Temmuz - 7 Ağustos 1919): Toplanış bakımından bölgesel, aldığı kararlar bakımından ulusaldır.

- İlk kez *"Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz"* denildi. (Misak-ı Milli'nin temeli)
- İlk kez **Manda ve Himaye** reddedildi. (Tam Bağımsızlık)
- Temsil Heyeti (9 kişi) kuruldu.

5. Sivas Kongresi (4-11 Eylül 1919): Her yönüyle ulusal bir kongredir.

- **Manda ve Himaye** kesin olarak reddedildi.
- Tüm yararlı cemiyetler **"Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti"** adı altında birleştirildi. (Tek Merkezden Yönetim).
- Batı Cephesi komutanlığına Ali Fuat Paşa atandı. (Temsil Heyeti'nin Yürütme yetkisini kullandığını gösterir).

6. Amasya Görüşmeleri (20-22 Ekim 1919): İstanbul Hükümeti (Ali Rıza Paşa Hükümeti) ile Temsil Heyeti arasında yapıldı.

- Önemi: İstanbul Hükümeti, Temsil Heyeti'ni ve Millî Mücadele'yi resmen ve hukuken tanımış oldu.

7. Ankara'ya Geliş (27 Aralık 1919): Temsil Heyeti, güvenlik, ulaşım ve haberleşme kolaylığı ile Batı Cephesi'ne yakınlığından dolayı Ankara'ya merkez seçti.

BÖLÜM 2: PEKİŞTİRME ETKİNLİĞİ

A. Aşağıdaki maddelerin hangi belgeye (Genelge/Kongre) ait olduğunu yazınız.

(Amasya Genelgesi - Erzurum Kongresi - Sivas Kongresi - Havza Genelgesi)

1. "Manda ve himaye kesin olarak reddedilmiştir."
2. "Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır."
3. "İşgaller protesto edilmeli, mitingler düzenlenmelidir."
4. "Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, bölünemez."

1. Amasya Genelgesi'nde yer alan "Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır." maddesi, Kurtuluş Savaşı'nın hem amacını hem de yöntemini ortaya koymaktadır. Bu madde ile ileride yönetim şeklinin değişeceğinin sinyali verilmiştir.

Bu madde ile aşağıdaki kavramlardan hangisine doğrudan vurgu yapılmıştır?

- A) Manda ve Himaye
- B) Bölgesel Kurtuluş
- C) Millî Egemenlik
- D) İstanbul Hükümeti'ne Bağlılık

2. Sivas Kongresi'nde alınan kararla yurdun çeşitli yerlerinde faaliyet gösteren tüm yararlı cemiyetler "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti" adı altında birleştirilmiştir.

Bu kararın temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Milli Mücadele'yi tek merkezden yönetmek ve güç birliği sağlamak
- B) İstanbul Hükümeti ile iş birliği yapmak
- C) Bölgesel kurtuluş çareleri aramak
- D) Yabancı devletlerin desteğini almak

3. Temsil Heyeti, Ankara'yı Milli Mücadele'nin merkezi olarak seçmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi Ankara'nın merkez seçilmesinin askeri nedenlerinden biridir?

- A) Haberleşme imkanlarının iyi olması
- B) Demir yolu ağının buradan geçmesi
- C) Batı Cephesi'ne yakın ve güvenli bir konumda olması
- D) Ankara halkının Milli Mücadele'yi desteklemesi

1. Misak-ı Milli (Milli Yemin) - 28 Ocak 1920:

- İstanbul'da toplanan son Mebusan Meclisi'nde, "Felah-ı Vatan" grubu tarafından kabul edilmiştir.
- Önemi:** Millî Mücadele'nin siyasi programıdır ve **Millî Sınırlarımız** çizilmiştir.
- Kritik Kararlar:**
 - Sınırlar:** Mondros imzalandığı sırada işgal edilmemiş topraklar (Türk yurdu) bölünmez bir bütündür.
 - Kapitülasyonlar:** Siyasi, adli ve mali gelişmemizi engelleyen ayrıcalıklar (kapitülasyonlar) kaldırılmalıdır. **(Tam Bağımsızlık vurgusu).**
 - Azınlıklar:** Komşu ülkelerdeki Müslümanlara ne kadar hak veriliyorsa, bizdeki azınlıklara da o kadar hak verilecek. **(Uluslararası Eşitlik / Müttekabiliyet ilkesi).**
 - Referendum:** Batı Trakya, Kars, Ardahan, Batum ve Arap toprakları için gerekirse halk oylaması yapılabilir. **(Halkın iradesine saygı).**

2. İstanbul'un İşgali (16 Mart 1920):

- Misak-ı Milli'nin kabul edilmesi İtilaf Devletleri'ni kızdırdı. İstanbul'u **resmen** işgal edip, Meclis-i Mebusan'ı dağıttılar.
- Mustafa Kemal'in Tepkisi:** "Bu işgal, milletin egemenliğine vurulmuş bir darbedir" diyerek işgali kınadı ve Ankara'da yeni bir meclisin açılması için çağrı yaptı.
- Yorum:** İstanbul'un işgali ve meclisin dağıtılması, **TBMM'nin açılmasını hızlandırmıştır**. "Her şerde bir hayır vardır" sözünün kanıtıdır.

3. BMM'nin Açılması ve Özellikleri (23 Nisan 1920):

- Kurucu Meclistir:** Yeni bir devlet kurmuş ve yeni bir anayasa (Teşkilat-ı Esasiye) hazırlamıştır.
- Güçler Birliği İlkesi:** Yasama (kanun yapma), Yürütme (uygulama) ve Yargı (İstiklal Mahkemeleri) yetkilerini kendinde toplamıştır. **Amaç:** Savaş döneminde **hızlı karar alıp uygulamaktır** (Demokratik değildir ama zorunluluktur).
- Meclis Hükümeti Sistemi:** Meclis Başkanı aynı zamanda Hükümetin de başkanıdır. Bakanlar meclis içinden tek tek seçilir.
- Olağanüstü ve İhtilalci:** İşgalcilere ve İstanbul Yönetimine karşı mücadele etmiştir.

BÖLÜM 2: PEKİŞTİRME ETKİNLİĞİ

A. Aşağıdaki kararları ilgili olduğu kavramla eşleştiriniz.

(Tam Bağımsızlık - Uluslararası Eşitlik - Milli Egemenlik - Vatanın Bütünlüğü)

- Mondros Ateşkesi imzalandığında işgal edilmemiş topraklar ayrılmaz bir bütündür.
.....
- Siyasi, mali ve adli gelişmemizi engelleyen sınırlamalar (kapitülasyonlar) kabul edilemez.
.....
- Azınlık hakları, komşu ülkelerdeki Müslümanların hakları kadar olacaktır.
- Kars, Ardahan ve Batum'da gerekirse halk oylamasına (referendum) başvurulabilir.
.....

1. Misak-ı Milli kararlarında; "Siyasi, adli ve mali gelişmemizi engelleyen her türlü sınırlamalar (kapitülasyonlar) kaldırılmalıdır." maddesi yer almıştır.

Bu madde ile aşağıdakilerden hangisinin hedeflendiği söylenebilir?

- A) Ekonomik ve siyasi tam bağımsızlığın
- B) Yabancı sermayenin ülkeye girişinin
- C) Azınlık haklarının genişletilmesinin
- D) İstanbul Hükümeti ile iş birliği yapılmasının

2. İlk TBMM'nin özellikleri şunlardır:

- Yasama ve yürütme yetkisini kendinde toplamıştır.
- Üyeleri halk tarafından seçilmiştir.
- Azınlık milletvekili yoktur, sadece Türklerden oluşur.

Bu özelliklere bakılarak TBMM ile ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Güçler birliği ilkesini benimsemiştir.
- B) Milli bir meclis niteliğindedir.
- C) Olağanüstü yetkilere sahiptir.
- D) Kabine sistemi ile yönetilmiştir.

3. İtilaf Devletleri, Misak-ı Milli kararlarının kabul edilmesi üzerine İstanbul'u resmen işgal etmiş ve Mebusan Meclisi'ni dağıtmışlardır.

İtilaf Devletleri'nin bu tutumu aşağıdakilerden hangisine karşı olduklarını gösterir?

- A) Saltanat sistemine
- B) Milli iradeye (Halkın kararına)
- C) Sevr Antlaşması'na
- D) Azınlık haklarına

BÖLÜM 1: HAP BİLGİLER (Unutma!)

1. Ayaklanmaların Nedenleri:

- İstanbul Hükümeti ve İtilaf Devletleri'nin kışkırtmaları (Şeyhülislam'ın "Milli Mücadele dinen caiz değildir" fetvası).
- Kuvayımiliye'nin bazı liderlerinin düzenli orduya katılmak istememesi.
- Azınlıkların devlet kurma hayalleri.
- Asker kaçaklarının artması ve bazı kişilerin otorite boşluğundan yararlanmak istemesi.

2. Ayaklanmaların Çeşitleri:

- **A) İstanbul Hükümeti'nin Çıkardığı: Anzavur İsyanı ve Kuvayımiliye-i İnzibatiye** (Halifelik Ordusu). Amaç Boğazları tutarak Temsil Heyeti'nin İstanbul'a yaklaşmasını engellemektir.
- **B) İst. Hük. ve İtilaf Devletleri'nin Ortak Çıkardığı:** Bolu, Düzce, Hendek, Adapazarı, Yozgat, Konya isyanları. Halkı din elden gidiyor diye kandırmışlardır.
- **C) Azınlıkların Çıkardığı: Rum** (Pontus) ve **Ermeni** isyanları. Amaç bağımsız devlet kurmaktır.
- **D) Kuvayımiliye Yanlısı Olup Sonradan İsyan Edenler: Çerkez Ethem ve Demirci Mehmet Efe.** Düzenli orduya katılmak istemeyip kendi başlarına buyruk hareket etmek istedikleri için isyan etmişlerdir.

3. BMM'nin Aldığı Tedbirler (Otoriteyi Sağlama Yolları):

- **Hıyanet-i Vataniye Kanunu:** İsyan edenler vatan haini sayıldı. (Hukuki Tedbir).
- **İstiklal Mahkemeleri:** İsyanlılar, milletvekillerinden oluşan mahkemelerde yargılandı. (Yargı yetkisi kullanıldı).
- **Rıfat Börekçi Fetvası:** Ankara Müftüsü'nden Milli Mücadele'nin haklı olduğuna dair karşı fetva alındı. (Dini/Psikolojik Tedbir).
- **Anadolu Ajansı:** Halkı doğru bilgilendirmek için ajans etkin kullanıldı. (İletişim Tedbiri).
- **Düzenli Ordu:** Kuvayımiliye kaldırılarak düzenli orduya geçiş hızlandı.

4. Ayaklanmaların Sonuçları:

- Milli Mücadele süreci uzadı, düşman ilerleyişi kolaylaştı.
- Kardeş kanı döküldü, silah ve malzeme kaybı yaşandı.
- *Ancak;* İsyanların bastırılması **BMM'nin otoritesini ve gücünü artırdı.**

BÖLÜM 2: PEKİŞTİRME ETKİNLİĞİ

A. Aşağıdaki tedbirlerin BMM'nin hangi özelliğini gösterdiğini yazınız.

(Hukuk Devleti - Yargı Yetkisi - Dinî Otorite)

1) İsyanlıları suçlu ilan etmek için "Hıyanet-i Vataniye Kanunu"nu çıkarması

.....

2) İstiklal Mahkemeleri kurarak suçluları cezalandırması

.....

3) Ankara Müftüsü'nden fetva alarak halkın manevi desteğini sağlaması

.....

1. Büyük Millet Meclisi, kendisine karşı çıkan ayaklanmaları bastırmak için "Hıyanet-i Vataniye Kanunu"nu çıkarmış ve İstiklal Mahkemeleri'ni kurarak isyancıları yargılamıştır.

BMM'nin isyancılara karşı doğrudan güç kullanmak yerine kanun çıkarıp mahkeme kurması, aşağıdakilerden hangisine önem verdiğini gösterir?

- A) Askeri güce
- B) Hukuk devleti anlayışına
- C) Halifelik makamına
- D) Ekonomik yaptırımlara

2. Kuvayımilliye birlikleri başlangıçta işgallere karşı kahramanca mücadele etmişken, düzenli ordu kurulma kararı alındığında Çerkez Ethem ve Demirci Mehmet Efe gibi liderler isyan etmiştir.

Bu liderlerin isyan etmesinin temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Milli Mücadele'nin başarısız olacağına inanmaları
- B) İtilaf Devletleri ile iş birliği yapmaları
- C) Emir altına girmek istemeyip otoritelerini kaybetme korkusu
- D) İstanbul Hükümeti'ne bağlı kalmak istemeleri

3. BMM'ye karşı çıkan ayaklanmalar sonucunda; Milli Mücadele süreci uzamış, düşman ilerleyişi hızlanmış ve Anadolu'da kardeş kanı dökülmüştür. Ancak tüm bu olumsuzluklara rağmen isyanların bastırılması BMM için olumlu bir sonuç da doğurmuştur.

Bahsedilen bu olumlu sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sevr Antlaşması'nın imzalanması
- B) BMM'nin Anadolu'daki otoritesinin ve gücünün artması
- C) İstanbul Hükümeti'nin istifa etmesi
- D) Kuvayımilliye'nin yeniden kurulması

SEVR ANTLAŞMASI (ÖLÜ DOĞAN ANTLAŞMA)

BÖLÜM 1: HAP BİLGİLER (Unutma!)

1. Antlaşmanın Hazırlanışı ve İmzalanması:

- I. Dünya Savaşı'ndan sonra şartları en geç belirlenen antlaşmadır (Osmanlı'yı paylaşamadıkları için).
- Taslağı İtalya'daki **San Remo Konferansı**'nda hazırlandı.
- Osmanlı adına, Padişah Vahdettin'in topladığı **Saltanat Şurası** (Damat Ferit Hükümeti) imzaladı.

2. Hukuki Durumu (Neden Geçersiz?):

- Osmanlı Anayasası'na (Kanun-i Esasi) göre bir antlaşmanın geçerli olabilmesi için **Mebusan Meclisi** tarafından onaylanması gerekir.
- O sırada Mebusan Meclisi kapalı olduğu (İtilaf Devletleri dağıttığı) için antlaşma meclis onayından geçmemiştir.
- Bu yüzden Sevr, **hukuken geçersiz, ölü doğmuş** bir antlaşmadır.

3. En Tehlikeli Maddeleri:

- **Sınırlar:** Ege ve Trakya **Yunanlara**; Güneydoğu (Antep, Urfa, Maraş) **Fransızlara**; Irak ve Filistin **İngilizlere**; Doğu Anadolu'da iki yeni devlet (**Ermeni** ve **Kürt**) kurulacak.
- **Ekonomi:** Kapitülasyonlardan **bütün** devletler yararlanacak. Maliye, İtilaf Devletleri'nin kontrolünde olacak. **Yorum:** Ekonomik bağımsızlık tamamen yok edilmiştir.
- **Askeri:** Zorunlu askerlik kaldırılacak, ağır silahlar olmayacak, asker sayısı 50.700 ile sınırlı kalacak. **Yorum:** Osmanlı'yı **savunmasız** bırakmak amaçlanmıştır.

4. Tepkiler:

- **TBMM:** Antlaşmayı tanımadı, imzalayanları "**Vatan Haini**" ilan etti.
- **Türk Milleti:** Karamsarlığa düşmek yerine mücadele azmi arttı. "Ya İstiklal Ya Ölüm" diyerek Kurtuluş Savaşı'na katılım hızlandı.

BÖLÜM 2: PEKİŞTİRME ETKİNLİĞİ

A. Aşağıdaki bölgelerin Sevr Antlaşması'na göre hangi devlete verildiğini eşleştiriniz.

(Yunanistan - Ermenistan - Fransa - İngiltere)

1. İzmir, Ege Bölgesi ve Doğu Trakya
2. Musul, Kerkük ve Irak çevresi
3. Doğu Anadolu'nun bir kısmı
4. Antep, Urfa, Maraş ve Suriye

B. Doğru (D) / Yanlış (Y) Etkinliği

1. () Sevr Antlaşması, Mebusan Meclisi tarafından onaylandığı için yürürlüğe girmiştir.
 2. () Antlaşmanın askeri maddeleri, Osmanlı'yı işgallere karşı savunmasız bırakmayı amaçlamıştır.
 3. () Kapitülasyonların tüm devletlere verilmesi, ekonomik bağımsızlığımıza aykırıdır.
-

1. Osmanlı Anayasası'na (Kanun-i Esasi) göre uluslararası bir antlaşmanın geçerli sayılabilmesi için Mebusan Meclisi tarafından onaylanması gerekmektedir. Ancak Sevr Antlaşması imzalandığı sırada Mebusan Meclisi kapalı olduğu için bu onay alınamamıştır.

Bu durum Sevr Antlaşması ile ilgili aşağıdakilerden hangisinin kanıtıdır?

- A) Hukuken geçersiz (ölü doğmuş) bir belge olduğunun
- B) İtilaf Devletleri arasında görüş ayrılığı yaşandığının
- C) Türk halkı tarafından sevinçle karşılandığının
- D) Ekonomik maddelerinin çok ağır olduğunun

2. Sevr Antlaşması'nın bazı maddeleri şunlardır:

- Zorunlu askerlik kaldırılacak.
- Asker sayısı 50.700 ile sınırlandırılacak.
- Orduda ağır silahlar ve uçaklar bulunmayacak.

İtilaf Devletleri bu maddelerle aşağıdakilerden hangisini doğrudan hedeflemiştir?

- A) Osmanlı'da demokrasiyi geliştirmeyi
- B) Azınlık haklarını korumayı
- C) Osmanlı Devleti'ni savunma gücünden yoksun bırakarak işgalleri kolaylaştırmayı
- D) Ekonomik kalkınmayı sağlamayı

3. TBMM, Sevr Antlaşması'nı imzalayan heyeti "Vatan Haini" ilan etmiş ve bu antlaşmayı kesinlikle tanımadığını dünyaya duyurmuştur.

TBMM'nin bu tutumu aşağıdakilerden hangisine önem verdiğini gösterir?

- A) İstanbul Hükümeti ile uzlaşmaya
- B) Tam bağımsızlığa ve vatanın bütünlüğüne
- C) İtilaf Devletleri'nin himayesine girmeye
- D) Padişahın yetkilerini artırmaya

1. Doğu Cephesi (İlk Zafer, İlk Antlaşma):

- **Düşman:** Ermeniler (Sevr'e dayanarak Doğu Anadolu'da devlet kurmak istediler).
- **Savaşın Birlik:** Osmanlı'dan kalan ve terhis edilmeyen **15. Kolordu** (Komutan: **Kâzım Karabekir**).
Dikkat: Burada TBMM'nin kurduğu yeni ordu değil, Osmanlı düzenli ordusu savaştı.
- **Sonuç:** Ermeniler yenildi ve **Gümrü Antlaşması** (3 Aralık 1920) imzalandı.
- **Gümrü Antlaşması'nın Önemi:**
 - TBMM'nin uluslararası alandaki **ilk siyasi başarısıdır**.
 - Ermenistan, TBMM'yi ve Misak-ı Milli'yi tanıyan **ilk devlet** olmuştur.
 - Ermeniler toprak taleplerinden vazgeçmiştir.
 - *Not:* Doğu Cephesi kapanınca buradaki birlikler Batı Cephesi'ne kaydırılmıştır.

2. Güney Cephesi (Halkın Direnişi):

- **Düşman:** Fransızlar ve onları destekleyen Ermeni çeteleri.
- **Savaşın Birlik:** **Kuvayımilliye** (Halkın kendisi). *Dikkat: Burada düzenli ordu savaşmamıştır.*
- **Kahraman Şehirler ve Sembol İsimler:**
 - **Maraş:** Sütçü İmam (İlk kurşunu attı). Şehre "Kahraman" unvanı verildi.
 - **Antep:** Şahin Bey (Kilis yolunu kesti). Şehre "Gazi" unvanı verildi.
 - **Urfa:** Ali Saip (Ursavaş) Bey. Şehre "Şanlı" unvanı verildi.
- **Sonuç:** Batı Cephesi'ndeki Sakarya Zaferi'nden sonra Fransızlarla **Ankara Antlaşması** (1921) imzalanarak cephe kapandı.

3. İtalya'nın Durumu:

- İtalyanlar Antalya, Muğla, Konya çevresini işgal etti. Ancak İtilaf Devletleri ile araları açık olduğu için ciddi bir çatışma yaşanmadı. II. İnönü Savaşı'ndan sonra çekilmeye başladılar, Sakarya Zaferi sonrası tamamen gittiler.

BÖLÜM 2: PEKİŞTİRME ETKİNLİĞİ

A. Aşağıdaki kahramanları mücadele ettikleri şehirlerle eşleştiriniz.

(Maraş - Antep - Urfa - Doğu Cephesi)

1. Kâzım Karabekir Paşa
2. Sütçü İmam
3. Şahin Bey
4. Ali Saip Bey

B. Doğru (D) / Yanlış (Y) Etkinliği

1. () Doğu Cephesi'nde Kuvayımilliye birlikleri Ermenilere karşı savaşmıştır.
2. () Gümrü Antlaşması, TBMM'nin ilk siyasi zaferidir.
3. () Güney Cephesi'nde düzenli ordu değil, halkın kurduğu Kuvayımilliye savaşmıştır.
4. () Fransızlar, Ankara Antlaşması ile işgal ettikleri yerlerden çekilmişlerdir.

1. Kâzım Karabekir Paşa komutasındaki 15. Kolordu, Doğu Anadolu'ya giren Ermenileri bozguna uğratmıştır. Bu askeri başarının ardından Ermenistan barış istemiş ve Gümrü Antlaşması imzalanmıştır. Böylece Ermeniler Doğu Anadolu'daki toprak isteklerinden vazgeçmişlerdir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Askeri başarılar, siyasi başarıları beraberinde getirmiştir.
- B) Doğu Cephesi'nde Kuvayımiliye birlikleri savaşmıştır.
- C) Ermenistan, Sevr Antlaşması'nı uygulamak istemiştir.
- D) Doğu sınırlarımız Gümrü Antlaşması ile kesin olarak çizilmiştir.

2. Güney Cephesi'nde düzenli ordu birlikleri bulunmadığı için bölge halkı; Fransızlara ve Ermenilere karşı "Kuvayımiliye" ruhuyla kendi imkanlarıyla mücadele etmiştir. Maraş'ta Sütçü İmam, Antep'te Şahin Bey, Urfa'da Ali Saip Bey bu direnişin sembol isimleri olmuştur.

Bu durum Türk halkının aşağıdaki özelliklerinden hangisine sahip olduğunu gösterir?

- A) Mandacı zihniyete
- B) Yayılmacı politikaya
- C) Vatanseverlik ve bağımsızlık duygusuna
- D) Uzlaşmacı tavra

3. Gümrü Antlaşması ile Ermenistan, TBMM'nin varlığını tanımış ve Sevr Antlaşması'ndaki haklarından vazgeçmiştir.

Bu durumun diplomatik sonucu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Milli Mücadele sona ermiştir.
- B) Sevr Antlaşması'nın geçersizliği uluslararası alanda ilk kez bir devlet tarafından kabul edilmiştir.
- C) İtilaf Devletleri arasında görüş ayrılıkları sona ermiştir.
- D) Sovyet Rusya ile Moskova Antlaşması imzalanmıştır.

1. Düzenli Ordu Neden Kuruldu? (Kuvayımillîye Neden Kaldırıldı?)

- Kuvayımillîye düşmanı sadece yavaşlatıyor, **yurttan atamıyordu**.
- Gediz Taarruzu'nda başarısız olunması, düzenli ordunun şart olduğunu gösterdi.
- Bazı Kuvayımillîye şeflerinin (Çerkez Ethem vb.) halktan zorla para/mal toplaması ve disiplinsiz hareketleri.
- **Sonuç:** TBMM, Kuvayımillîye'yi kaldırarak **Düzenli Ordu'yu** kurdu. Batı Cephesi Komutanlığına **İsmet (İnönü) Bey** atandı.

2. I. İnönü Savaşı (6-10 Ocak 1921):

- **Neden:** Yunanların Ankara'ya ulaşip TBMM'yi dağıtmak ve Sevr'i zorla kabul ettirmek istemesi.
- **Sonuç:** Düzenli ordunun **ilk askeri zaferidir**.
- **Uluslararası (Dış) Sonuçları:**
 - **Londra Konferansı:** İtilaf Devletleri, TBMM'yi resmen tanıdı. (Amaçları Sevr'i yumuşatıp kabul ettirmektir).
 - **Moskova Antlaşması:** Sovyet Rusya, TBMM'yi tanıyan **ilk büyük Avrupalı devlet** oldu. (Kars, Ardahan bizde, Batum Gürcistan'a verildi → Misak-ı Milli'den **ilk taviz**).
 - **Afganistan Dostluk Antlaşması:** TBMM'yi tanıyan **ilk Müslüman devlet** Afganistan oldu.
- **Ulusal (İç) Sonuçları:**
 - **Teşkilat-ı Esasiye (1921 Anayasası):** Yeni Türk Devleti'nin ilk anayasası kabul edildi.
 - **İstiklal Marşı:** Milli marşımız kabul edildi (12 Mart 1921).
 - Halkın TBMM'ye ve orduya güveni arttı, askere alımlar hızlandı.

3. Londra Konferansı'nın Önemi:

- İtilaf Devletleri, konferansa hem İstanbul Hükümeti'ni hem TBMM'yi çağırarak **ikilik** çıkarmak istediler.
- Ancak İstanbul temsilcisi Tevfik Paşa; *"Söz milletin gerçek temsilcisi olan TBMM'nindir"* diyerek oyunu bozdu.
- **Not:** Konferanstan bir sonuç çıkmadı ama TBMM barışçı olduğunu dünyaya gösterdi ve **resmen** tanınmış oldu.

BÖLÜM 2: PEKİŞTİRME ETKİNLİĞİ

A. Aşağıdaki gelişmeleri "Ulusal (İç)" veya "Uluslararası (Dış)" olarak sınıflandırınız.

1. İstiklal Marşı'nın kabul edilmesi. (.....)
2. Sovyet Rusya ile Moskova Antlaşması'nın imzalanması. (.....)
3. 1921 Anayasası'nın (Teşkilat-ı Esasiye) kabulü. (.....)
4. İtilaf Devletleri'nin TBMM'yi Londra Konferansı'na çağırması. (.....)

B. Doğru (D) / Yanlış (Y) Etkinliği

1. () Düzenli ordu, Gediz Taarruzu'ndaki başarısızlıktan sonra kurulmuştur.
2. () Moskova Antlaşması ile Batum'un Gürcistan'a verilmesi, Misak-ı Milli'den verilen ilk tavizdir.
3. () I. İnönü Savaşı, Kuvayımillîye birliklerinin kazandığı bir zaferdir.

1. Kuvayımilliye birlikleri, işgallere karşı halkın oluşturduğu bölgesel direniş güçleriydi. Ancak zamanla bazı Kuvayımilliye şeflerinin başına buyruk hareket etmesi, halktan zorla yardım toplaması ve düşmanı yurttan atmada yetersiz kalması üzerine TBMM tarafından kaldırılarak yerine düzenli ordu kuruldu.

Buna göre düzenli ordunun kurulmasında Kuvayımilliye'nin hangi özelliği etkili olmamıştır?

- A) Disiplinsiz davranışları
- B) Askeri teknikten yoksun olmaları
- C) Vatanseverlik duygusuyla hareket etmeleri
- D) Gediz Taarruzu'nda başarısız olmaları

2. I. İnönü Savaşı'ndan sonra İtilaf Devletleri, Sevr Antlaşması'nı biraz yumuşatarak kabul ettirmek amacıyla Londra Konferansı'nı düzenlemişlerdir. Konferansa hem İstanbul Hükümeti'ni hem de TBMM Hükümeti'ni davet ederek Türk tarafını birbirine düşürmeyi (ikilik çıkarmayı) planlamışlardır.

İtilaf Devletleri'nin bu planı aşağıdakilerden hangisiyle bozulmuştur?

- A) TBMM'nin konferansa katılmamasıyla
- B) İstanbul Hükümeti temsilcisinin sözü TBMM temsilcisine bırakmasıyla
- C) İngiltere'nin konferanstan çekilmesiyle
- D) Yunan ordusunun yeniden saldırıya geçmesiyle

3. I. İnönü Zaferi'nin ardından Sovyet Rusya ile "Moskova Antlaşması" imzalanmıştır. Bu antlaşma ile Sovyet Rusya, TBMM'yi ve Misak-ı Milli'yi tanıyan ilk Avrupalı büyük devlet olmuştur. Ayrıca Kars, Ardahan ve Artvin TBMM'ye bırakılırken, Batum Gürcistan'a verilmiştir.

Buna göre Moskova Antlaşması ile ilgili;

- I. TBMM uluslararası alanda itibar kazanmıştır.
- II. Misak-ı Milli'den taviz verilmiştir.
- III. Doğu sınırimız kesin olarak çizilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

BÖLÜM 1: HAP BİLGİLER (Unutma!)

1. Kongrenin Toplanma Amacı ve Zamanı:

- **Tarih:** 15-21 Temmuz 1921.
- **Ortam:** Yunan ordusu Ankara'ya doğru ilerlemekte ve **Kütahya-Eskişehir Savaşları** en şiddetli haliyle devam etmektedir.
- **Amaç:** Türkiye'nin yeni eğitim politikasını belirlemek, okul ve öğrenci sayısını tespit etmek, eğitimi millî ve çağdaş bir yapıya kavuşturmaktır.

2. Mustafa Kemal'in Tavrı ve Tarihi Sözü:

- Dönemin Maarif Vekili (Eğitim Bakanı) **Hamdullah Suphi Bey**, savaşın şiddetlenmesi üzerine kongreyi ertelemeyi önermiştir.
- **Mustafa Kemal'in Cevabı:** "Hayır, hayır ertelemeyin! **Cahillikle, ilkelikle savaş, düşmanla savaşmaktan daha az önemli değildir.** Toplantıya katılacağım ve konuşacağım."
- **Yorum:** Mustafa Kemal'in bu tavrı, **eğitime verdiği önemi** ve zafere olan **inancını** (ümidini kaybetmediğini) gösterir.

3. Kongrede Alınan Kararlar ve Önemi:

- Türk eğitim sisteminin **akılcı, bilimsel ve millî** temeller üzerine kurulması kararlaştırılmıştır.
- Eğitimde eski usullerin (ezberci) yerine **çağdaş yöntemlerin** getirilmesi vurgulanmıştır.
- Kurtuluş Savaşı sadece cephede değil, **cehalete karşı** da verilmiştir.

BÖLÜM 2: PEKİŞTİRME ETKİNLİĞİ

A. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz. (Hamdullah Suphi - Kütahya Eskişehir - Maarif - Millî)

1. Bilgi, kültür, eğitim ve öğretim anlamına gelen kelime tir.
2. Maarif Kongresi, ordumuzun geri çekilmek zorunda kaldığı Savaşları sırasında toplanmıştır.
3. Kongrede eğitimin ve çağdaş temeller üzerine kurulması hedeflenmiştir.
4. Dönemin Eğitim Bakanı Bey, güvenlik gerekçesiyle kongreyi ertelemeyi teklif etmiştir.

B. Doğru (D) / Yanlış (Y) Etkinliği

1. () Maarif Kongresi, Sakarya Zaferi'nden sonra barış döneminde toplanmıştır.
2. () Mustafa Kemal, cepheden gelerek kongrenin açılış konuşmasını bizzat yapmıştır.
3. () Kongrenin toplanması, devletin eğitime verdiği önemi ve geleceğe dair umutlarını gösterir.

1. Kütahya-Eskişehir Savaşları'nın en şiddetli günlerinde, Yunan ordusunun Ankara'ya yaklaştığı bir dönemde Mustafa Kemal, Maarif Kongresi'nin ertelenmemesini istemiş ve kongreye bizzat katılmıştır. **Mustafa Kemal'in bu tutumu aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?**

- A) Savaşın kazanılacağından ümidini kestiğinin
- B) Eğitimi, vatan savunması kadar önemli gördüğünün
- C) Diplomatik ilişkilere ağırlık verdiğinin
- D) Ordunun komutasını başkasına bıraktığının

2. Maarif Kongresi'nde; eğitimin milli değerlere uygun olması, çocukların yeteneklerine göre yetiştirilmesi ve eski ezberci yöntemlerin bırakılarak çağdaş yöntemlerin uygulanması konuları görüşülmüştür.

Buna göre yeni Türk devletinin eğitim politikası ile ilgili;

- I. Geleneksel yöntemlere bağlı kalınacaktır.
- II. Millî ve çağdaş bir yapı hedeflenmiştir.
- III. Yabancı okulların müfredatı aynen uygulanacaktır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III

3. Mustafa Kemal: "Cahillikle, ilkellikle savaş, düşmanla savaşmaktan daha az önemli değildir." demiştir.

Atatürk'ün bu sözü, Millî Mücadele'nin hangi yönüne vurgu yapmaktadır?

- A) Sadece askeri bir mücadele olmadığına, cehaletle de savaşıldığına
- B) Ekonomik kalkınmanın öncelikli olduğuna
- C) Dış politikada barışçıl olunması gerektiğine
- D) Savaşın kısa sürede bitirilmesi gerektiğine

BÖLÜM 1: HAP BİLGİLER (Unutma!)

1. Kütahya-Eskişehir Savaşları Sonrası Durum:

- Türk ordusu yenilince Mustafa Kemal orduyu **Sakarya Nehri'nin doğusuna** çekti.
- Yunan ordusu Ankara'ya yaklaştı, Meclis'te tartışmalar çıktı.
- Çözüm olarak; Meclis, tüm yetkilerini 3 aylığına Mustafa Kemal'e devretti.

2. Başkomutanlık Kanunu (5 Ağustos 1921):

- Mustafa Kemal Paşa, **Başkomutan** seçildi.
- **Önemi:** Mustafa Kemal, TBMM'nin **Yasama** (kanun yapma) ve **Yürütme** (uygulama) yetkilerini doğrudan kullanma hakkını elde etti.
- **Amaç:** Olağanüstü dönemde **hızlı karar alıp uygulamaktır**.

3. Tekâlif-i Millîye Emirleri (7-8 Ağustos 1921):

- **Kim Çıkardı?** Başkomutan Mustafa Kemal Paşa (Meclis değil!). Yasama yetkisini kullanmıştır.
- **Amaç:** Sakarya Savaşı öncesinde ordunun silah, yiyecek, giyecek ve ulaşım ihtiyaçlarını karşılamaktır.
- **İçeriği:**
 - Halkın elindeki silah ve cephane 3 gün içinde teslim edilecek.
 - Her aile bir askeri giydirecek (bir kat çamaşır, çorap, çarık).
 - Yiyecek ve giyecek maddelerinin %40'ına (bedeli sonra ödenmek üzere) el konulacak.
 - Taşıtı olanlar ayda bir kez 100 km ücretsiz askeri nakliye yapacak.
- **Önemi:** Bu emirler, Kurtuluş Savaşı'nın sadece ordunun değil, halkın da savaşı olduğunu (**Topyekûn Savaşı**) ve Türk milletinin **fedakârlığı/dayanışmasını** gösterir.
- **Uygulama:** Emirlerin hızlı uygulanması ve kaçakların önlenmesi için **İstiklal Mahkemeleri** görevlendirilmiştir.

BÖLÜM 2: PEKİŞTİRME ETKİNLİĞİ

A. Aşağıdaki malzemeleri ilgili olduğu Tekâlif-i Millîye maddesiyle eşleştiriniz.

(Ulaşım - Giyim - Gıda - Cephane)

1. Halkın elindeki tüfek ve mermileri teslim etmesi.
2. Her ailenin bir çift çorap ve çarık hazırlaması.
3. Kağınsı olanların cepheye malzeme taşıması.
4. Un, şeker, yağ ve buğdayın %40'ına el konulması.

B. Doğru (D) / Yanlış (Y) Etkinliği

1. () Başkomutanlık Kanunu ile Mustafa Kemal, TBMM'nin yetkilerini devralmıştır.
2. () Tekâlif-i Millîye Emirleri'ni TBMM oylama yaparak çıkarmıştır.
3. () Bu emirler, ordunun ihtiyaçlarını karşılayıp Sakarya Savaşı'na hazırlık yapmak için çıkarılmıştır.

1. Kütahya-Eskişehir Savaşlarından sonra TBMM tarafından Mustafa Kemal Paşa'ya "Başkomutanlık" yetkisi verilmiştir. Bu yetki ile Mustafa Kemal, meclisin sahip olduğu yasama ve yürütme yetkilerini üç ay süreyle tek başına kullanma hakkına sahip olmuştur.

TBMM'nin, demokratik olmayan bu yetkiyi Mustafa Kemal'e vermesinin temel gerekçesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mustafa Kemal'i meclisten uzaklaştırmak
- B) Savaş döneminde hızlı karar alıp uygulamak
- C) Saltanat sistemine geri dönmek
- D) Meclisi kapatıp yetkilerini devretmek

2. Tekâlîf-i Millîye Emirleri'ne göre; "Her aile bir askeri giydirecek; halkın elindeki yiyecek ve giyecek maddelerinin %40'ına bedeli sonradan ödenmek üzere el konulacak; taşıtı olanlar ordu için ücretsiz nakliye yapacaktır."

Bu durum Milli Mücadele'nin hangi özelliğini ön plana çıkarmaktadır?

- A) Bölgesel direniş olduğunu
- B) Sadece düzenli ordunun savaştığını
- C) Dış yardımlarla yürütüldüğünü
- D) Topyekûn (hep birlikte) seferberlik hali olduğunu

3. Başkomutan Mustafa Kemal, Tekâlîf-i Millîye Emirleri'nin uygulanmasını sağlamak ve haksızlıkları önlemek amacıyla her ilçede "Tekâlîf-i Millîye Komisyonları" kurdurmuş, ayrıca emirlere uymayanları yargılamak için "İstiklal Mahkemeleri"ni görevlendirmiştir.

İstiklal Mahkemeleri'nin görevlendirilmesi Mustafa Kemal'in hangi yetkiyi kullandığını gösterir?

- A) Yasama
- B) Yürütme
- C) Yargı
- D) Diplomasi

BÖLÜM 1: HAP BİLGİLER (Unutma!)

1. Sakarya Meydan Savaşı (23 Ağustos - 13 Eylül 1921):

- **Önemi:** Türk ordusunun **son savunma savaşıdır**. 1683 II. Viyana'dan beri süren geri çekilme durmuştur. Mustafa Kemal bu savaşa çok kanlı olduğu için "**Melhame-i Kübra**" (Büyük Kıyım), çok fazla subay şehit olduğu için "**Subaylar Savaşı**" demiştir.
- **Savaş Stratejisi:** Mustafa Kemal, "*Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır.*" emrini vererek "**Topyekûn Savaş/Alan Savunması**" taktiğini uygulamıştır.
- **Sonuçları (Ulusal):** Mustafa Kemal'e "**Mareşallik**" rütbesi ve "**Gazilik**" unvanı verildi. Halkın moral ve güveni zirveye çıktı.
- **Sonuçları (Uluslararası):**
 - **Kars Antlaşması (13 Ekim 1921):** Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan ile imzalandı. **Doğu sınırlarımız kesin olarak çizildi.**
 - **Ankara Antlaşması (20 Ekim 1921):** Fransa ile imzalandı. Güney Cephesi kapandı. Hatay, Fransız mandasındaki Suriye'ye bırakıldı (**Misak-ı Milli'den 2. taviz**).

2. Mudanya Ateşkes Antlaşması (11 Ekim 1922):

- Büyük Taarruz'un başarısından sonra İtilaf Devletleri (İngiltere, Fransa, İtalya) ile TBMM arasında imzalandı. Yunanistan katılmadı, onu İngiltere temsil etti.
- **Önemi:** Kurtuluş Savaşı'nın **askeri safhası bitti**, diplomatik safhası başladı.
- **Kazanımlar:**
 - **Doğu Trakya (Edirne, Tekirdağ, Kırklareli), İstanbul ve Boğazlar savaş yapılmadan kurtarıldı.**
- **Siyasi Yorum:** İstanbul'un ve Boğazların yönetimi TBMM'ye bırakıldı. Bu durum, **Osmanlı Devleti'nin hukuken sona erdiğini** (yok sayıldığını) gösterir.

BÖLÜM 2: PEKİŞTİRME ETKİNLİĞİ

A. Aşağıdaki antlaşmaları ilgili olduğu gelişme ile eşleştiriniz.

(Ankara - Kars - Mudanya)

1. Doğu sınırlarımızın kesin olarak çizildiği antlaşma.
2. Kurtuluş Savaşı'nın askeri safhasını bitiren ateşkes.
3. Güney Cephesi'nin kapandığı ve Fransa'nın TBMM'yi tanıdığı antlaşma.

B. Doğru (D) / Yanlış (Y) Etkinliği

1. () Sakarya Savaşı'ndan sonra Hatay'ın anavatanına katılmasıyla Misak-ı Milli tamamlanmıştır.
2. () Mudanya Ateşkesi ile İstanbul ve Boğazlar savaşılmadan kurtarılmıştır.
3. () Mustafa Kemal, Sakarya Savaşı'nda "Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır" diyerek topyekûn savunma taktiğini uygulamıştır.

1. Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, Sakarya Meydan Savaşı'nda orduya; "Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz." emrini vermiştir.

Mustafa Kemal'in bu emri aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) Savaşın sadece belli bir cephede süreceğinin
- B) Klasik çizgi savunması yerine alan savunması (topyekûn savunma) stratejisinin uygulandığının
- C) Diplomatik görüşmelere ağırlık verileceğinin
- D) Ordunun taarruz gücüne ulaştığının

2. Sakarya Zaferi'nden sonra Fransa ile imzalanan Ankara Antlaşması ile Güney Cephesi kapanmış ancak Hatay, Fransız mandasındaki Suriye'ye bırakılmıştır.

Buna göre Ankara Antlaşması ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) İtilaf Devletleri bloğu parçalanmıştır.
- B) Misak-ı Milli sınırlarından taviz verilmiştir.
- C) Güney sınırimız güvence altına alınmıştır.
- D) Hatay sorunu tamamen lehimize çözülmüştür.

3. Mudanya Ateşkes Antlaşması'na göre; "İstanbul ve Boğazların yönetimi TBMM Hükümeti'ne bırakılacaktır."

Bu madde ile İtilaf Devletleri aşağıdakilerden hangisini kabul etmiş sayılırlar?

- A) Osmanlı Devleti'nin hukuken sona erdiğini
- B) Sevr Antlaşması'nın geçerli olduğunu
- C) Halifeliğin kaldırılması gerektiğini
- D) Yunanistan'ın savaşı kazandığını

UYANAN AVRUPA VE SARSILAN OSMANLI

Cevap Anahtarı: Etkinlik A: 1.Siyasi, 2.Ekonomik, 3.Ekonomik, 4.Siyasi
Etkinlik B: 1.Osmanlıcılık, 2.İslamcılık, 3.Batıcılık, 4.Türkçülük
Test: 1.B, 2.C, 3.B, 4.C

M. KEMAL'İN HAYATI

Cevap Anahtarı: Etkinlik A: 3, 7, 1, 4, 6, 2, 5 (Sıralama okulların sırasına ve olay akışına göredir).
Etkinlik B: 1.Kararlılık, 2.Çağdaş, 3.Milliyetçilik, 4.Hitabet
Test: 1.C, 2.A, 3.B

M. KEMAL'İN FİKİR HAYATINI ETKİLEYENLER

Cevap Anahtarı: Etkinlik A: 1-b, 2-d, 3-a, 4-c
Test: 1.C, 2.B, 3.A

M. KEMAL'İN ASKERLİK HAYATI

Cevap Anahtarı: Etkinlik: 1.Y (Şam), 2.D, 3.D, 4.Y (Trablusgarp'ta kullandı)
Test: 1.B, 2.C, 3.A

I. DÜNYA SAVAŞI

Cevap Anahtarı: Etkinlik A: 1.Sömürgecilik, 2.Panslavizm, 3.Jeopolitik Konum, 4.Milliyetçilik
Test: 1.B, 2.C, 3.B

CEPHELER VE SAVAŞIN SONU

Cevap Anahtarı: Etkinlik A: 1.Kanal, 2.Kafkas, 3.Çanakkale, 4.Suriye
Test: 1.B, 2.C, 3.C

MONDROS VE MİLLÎ DİRENİŞ

Cevap Anahtarı: Etkinlik A: 1.b, 2.d, 3.a, 4.c
Test: 1.B, 2.A, 3.B

CEMİYETLER

Cevap Anahtarı: Etkinlik A: 1.Zararlı, 2.Yararlı, 3.Zararlı, 4.Yararlı
Etkinlik B: 1.Hınçak/Taşnak, 2.Mavri Mira, 3.Wilson İlkeleri, 4.Alyans İsrailit
Test: 1.B, 2.B, 3.B

MİLLÎ MÜCADELE HAZIRLIK DÖNEMİ

Cevap Anahtarı: Etkinlik A: 1.Sivas, 2.Amasya, 3.Havza, 4.Erzurum
Test: 1.C, 2.A, 3.C

MİSAK-I MİLLÎ VE BMM'NİN AÇILIŞI

Cevap Anahtarı: Etkinlik A: 1.Vatanın Bütünlüğü, 2.Tam Bağımsızlık, 3.Uluslararası Eşitlik, 4.Milli Egemenlik
Test: 1.A, 2.D (Meclis Hükümeti sistemi vardır), 3.B

BMM'YE KARŞI AYAKLANMALAR

Cevap Anahtarı: Etkinlik A: 1.Hukuk Devleti, 2.Yargı Yetkisi, 3.Dinî Otorite (Psikolojik üstünlük)
Test: 1.B, 2.C, 3.B

SEVR ANTLAŞMASI

Cevap Anahtarı: Etkinlik A: 1.Yunanistan, 2.İngiltere, 3.Ermenistan, 4.Fransa
Etkinlik B: 1.Y (Geçersizdir), 2.D, 3.D
Test: 1.A, 2.C, 3.B

DOĞU VE GÜNEY CEPHELERİ

Cevap Anahtarı: Etkinlik A: 1.Doğu Cephesi, 2.Maraş, 3.Antep, 4.Urfa
Etkinlik B: 1.Y (Düzenli ordu), 2.D, 3.D, 4.D
Test: 1.A, 2.C, 3.B

BATI CEPHESİ

Cevap Anahtarı: Etkinlik A: 1.Ulusal, 2.Uluslararası, 3.Ulusal, 4.Uluslararası

Etkinlik B: 1.D, 2.D, 3.Y (Düzenli Ordu kazandı)

Test: 1.C, 2.B, 3.B

MAARİF KONGRESİ

Cevap Anahtarı: Etkinlik A: 1.Maarif, 2.Kütahya-Eskişehir, 3.Millî, 4.Hamdullah Suphi

Etkinlik B: 1.Y (Savaş devam ederken), 2.D, 3.D

Test: 1.B, 2.B, 3.A

TEKÂLİF-İ MİLLİYE

Cevap Anahtarı:

Etkinlik A: 1.Cephane, 2.Giyim, 3.Ulaşım, 4.Gıda

Etkinlik B: 1.D, 2.Y (M. Kemal çıkardı), 3.D

Test: 1.B, 2.D, 3.C

SAKARYA BÜYÜK TAARRUZ VE MUDANYA ATEŞKESİ

Cevap Anahtarı: Etkinlik A: 1.Kars, 2.Mudanya, 3.Ankara

Etkinlik B: 1.Y (Hatay dışarıda kaldı), 2.D, 3.D

Test: 1.B, 2.D, 3.A